

Gebruik van creditkaarten en bankpassen

Aan: de Ministers
Van: de Minister van Financiën
Kenmerk: B93/47
Datum: 19 mei 1993

Bijgaand doe ik u ter informatie een briefwisseling toekomen die de Algemene Rekenkamer en ondergetekende hebben gevoerd over het gebruik van zakelijke creditkaarten en bankpassen in de Rijksdienst. Over mijn antwoordbrief is vooraf overleg gevoerd in het IOFEZ.

In mijn antwoordbrief kom ik tot een beleidslijn die voor de praktijk op uw departement en de daaronder ressorterende diensten van belang is. Ik verzoek u die beleidslijn toe te passen. Ik ben voornemens een en ander bij de herziening van de Beschikking Kasbeheer in die beschikking te verwerken. Vooruitlopend daarop zal ik deze briefwisseling reeds in HAFIR laten verwerken.

DE MINISTER VAN FINANCIEN,
W. Kok

Aan: de president van de Algemene Rekenkamer
Van: de Minister van Financiën
Kenmerk: B93/47
Datum: 19 mei 1993

Naar aanleiding van uw brief van 5 februari jl., kenmerk 131R, inzake het gebruik bij het ministerie van Verkeer en Waterstaat van creditkaarten waarmee betalingen ten laste van de dienstrekening kunnen worden gedaan (zgn. zakelijke creditkaarten^{*}), deel ik u het volgende mee.

^{*} Noot: In de praktijk blijkt het volgende onderscheid te bestaan:

- a. zakelijke creditkaarten met zakelijke facturering, d.w.z. een kaart op naam van de betrokken dienst, waarbij de afrekening rechtstreeks ten laste van die dienstrekening gaat;
- b. zakelijke creditkaarten met privé facturering, d.w.z. een kaart op naam van de dienst, maar waarbij de afrekening ten laste van de privérekening gaat van de betrokken persoonlijke gebruiker. De dienst loopt hierbij geen risico. Doel van deze constructie is bijvoorbeeld om te bewerkstelligen dat de gebruiker over een hogere kredietlimiet de beschikking krijgt, dan op grond van zijn salaris mogelijk zou zijn. O.a. Buitenlandse Zaken maakt hiervan gebruik ten behoeve van (lagere) ambtenaren die relatief zeer ambulant zijn en maandelijks een relatief hoge onkostendeclaratie hebben.
Deze categorie-b-kaarten zijn gelet op het feit dat de dienst geen risico loopt te beschouwen als persoonlijke creditkaarten en vallen derhalve buiten de hierboven beschreven regeling.

U merkt op dat een regeling voor het gebruik van creditkaarten in de Beschikking Kasbeheer niet voorkomt. Wel is in een aanvullende ministeriële regeling van 21 januari 1987 (kenmerk 487-44) een beperkte mogelijkheid geopend voor het gebruik van zakelijke creditkaarten uitsluitend ten behoeve van de betaling bij het tanken van dienstvoertuigen. Daarbij is aangegeven dat in principe geen toestemming kan worden verleend voor het gebruik van dienstcreditkaarten voor andere doeleinden.

De afgelopen jaren heeft het gebruik van creditkaarten en van bankpassen in het algemeen in het betalingsverkeer een grote omvang aangenomen. Hierdoor is ook binnen departementale organisaties een druk ontstaan om deze voorzieningen ten behoeve van betalingsdoeleinden voor het Rijk toe te passen. Uw brief is mede aanleiding geweest om het gebruik van deze kaarten in het IOFEZ te bespreken. Daarbij zijn zowel de voordelen (voornamelijk het gemak voor de gebruiker) als de nadelen (risico van verlies en diefstal, oneigenlijk gebruik, administratieve beheerslasten m.b.t. de in omloop zijnde kaarten, e.d.) betrokken.

Naar aanleiding van de bevindingen in het IOFEZ ben ik tot de onderstaande conclusies gekomen. Ik merk daarbij vooraf op dat noch de huidige comptabele regelingen noch onderstaande conclusies in de weg staan aan een praktijk, waarbij (bepaalde groepen) ambtenaren die regelmatig kosten in het belang van de dienst moeten maken, op kosten van hun dienst een persoonlijke creditkaart kunnen aanschaffen, waarmee betalingen ten laste van de eigen bank- of postrekening kunnen worden gedaan.

Gebruik van zakelijke creditkaarten in Nederland

Het gebruik van zakelijke creditkaarten binnen de rijksdienst voor het verrichten van betalingen en het opnemen van contant geld in Nederland acht ik ongewenst. Dit geldt zowel het gebruik voor betaling van (persoonlijke) kosten van ambtenaren die op grond van bestaande regelingen bij het Rijk kunnen worden gedeclareerd (bijvoorbeeld reis-, verblijfs-, representatiekosten e.d.), als voor directe betalingen namens het Rijk.

Voor de declarabele kosten acht ik de bestaande procedure (betaling door de ambtenaar vooraf, declaratie veelal maandelijks achteraf, met de mogelijkheid van een incidenteel of permanent voorschot) voor de departementale boekhouding het meest doelmatig en voor de betrokken ambtenaren nauwelijks financieel belastend (des te minder nog indien zij gebruik maken van een persoonlijke creditkaart). Introductie van een zakelijke creditkaart voor (bepaalde groepen) ambtenaren kan bovendien leiden tot situaties waarin declaraties en verantwoordingen minder snel worden ingediend. De financiële prikkel daartoe zal dan immers ontbreken. Eén uitzondering acht ik acceptabel, namelijk het gebruik van een zakelijke creditkaart door, dan wel ten behoeve van bewindslieden.

Voor directe betalingen namens het Rijk mag er vanuit worden gegaan dat het Rijk door leveranciers e.d. voldoende kredietwaardig wordt bevonden om op rekening te kunnen leveren. Daarnaast kan via de bestaande procedure van kasvoorschothouders of via de zgn. contant-regeling die met de Postbank is gesloten (deze laatste mogelijkheid bestaat slechts voor een beperkt aantal diensten) in voorkomende gevallen op een doelmatige wijze snel over contant geld worden beschikt.

Gebruik van zakelijke creditkaarten in het buitenland

Wat het gebruik van zakelijke creditkaarten voor betalingen in het buitenland betreft, is gebleken dat een verschillende benadering van declarabele kosten enerzijds en van betalingen namens het Rijk anderzijds zinvol is. Ook voor betalingen van declarabele kosten in het buitenland wordt het gebruik van een zakelijke creditkaart (m.u.v. bewindslieden) ongewenst geacht.

Daarentegen heeft het gebruik van dergelijke kaarten voor het doen van betalingen namens het Rijk in het buitenland in een aantal gevallen voordelen boven de huidige betaalwijze, namelijk in situaties waarin niet op rekening kan worden gekocht en derhalve contant moet worden betaald.

Gedacht moet hierbij worden aan Nederlands marinepersoneel dat op de plaatselijke markt moet provianderen en aan piloten van de luchtmacht die soms noodzakelijke kleine reparaties of landingsrechten contant moeten betalen. In de praktijk worden thans door daartoe bevoegde personen bij de desbetreffende Nederlandse ambassades de benodigde buitenlandse valuta opgehaald of worden aan piloten buitenlandse valuta meegegeven, hetgeen niet alleen betekent dat de betrokken personen vaak relatief veel contant geld bij zich zullen hebben (met alle risico's vandien), maar ook dat in overleg tussen het ministerie van Defensie en het ministerie van Buitenlandse Zaken er steeds voor gezorgd moet worden, dat de desbetreffende ambassades tijdig over voldoende kasmiddelen beschikken om de kassiersfunctie ten behoeve van Defensie te kunnen vervullen. Het is duidelijk dat in dit soort situaties het gebruik van zakelijke creditkaarten de voorkeur verdient boven de huidige procedure.

Het vorenstaande heeft mij tot de conclusie gebracht dat het gebruik van zakelijke creditkaarten voor het doen van betalingen namens het Rijk in het buitenland tot de mogelijkheden moet kunnen behoren. Daarbij zou wel, mede uit kostenoverweging, de mogelijkheid tot het opnemen van contant geld moeten worden beperkt tot de gevallen waarin dit strikt noodzakelijk is.

Bij de beslissing om in concrete gevallen iemand al dan niet een zakelijke creditkaart voor gebruik in het buitenland ter beschikking te stellen dient in elk geval te worden getoetst aan de volgende criteria:

- er dient niet of moeilijk op rekening te kunnen worden gekocht;
- er dienen regelmatig relatief grotere bedragen mee betaald te worden.

Binnen de betrokken diensten dienen voldoende administratief-organisatorische maatregelen te worden getroffen om tegen te gaan, dat verstrekte zakelijke kaarten voor niet-bedoeld gebruik - i.c. voor binnenlands gebruik, voor buitenlands gebruik van declarabele kosten en voor het opnemen van contant geld anders dan in gevallen waarin dit strikt noodzakelijk is - zullen worden aangewend; bijvoorbeeld via een interne instructie, waarin niet-bedoeld gebruik wordt verboden en waarin sanctie maatregelen tegen een dergelijk gebruik zijn opgenomen.

Incidentele uitzonderingen

Wellicht ten overvloede wijs ik erop dat, voor zover deze algemene lijn het gebruik van zakelijke creditkaarten niet toestaat, ik in bijzondere gevallen met toepassing van artikel 65 van de Beschikking Kasbeheer de mogelijkheid heb in te stemmen met het gebruik van een zakelijke creditkaart. Mijn goedkeuring in concrete gevallen zal ik evenwel niet licht verlenen; het zal duidelijk moeten zijn dat het toepassen van de bestaande betaalprocedures bezwaarlijk of niet doelmatig is.

Gebruik van zakelijke bankpassen

De bezwaren die tegen het gebruik van zakelijke creditkaarten aangevoerd kunnen worden (risico van diefstal en verlies, oneigenlijk gebruik, administratieve beheerslast, e.d.) gelden ook bij het gebruik van zakelijke bankpassen (o.a. giromaatpassen) voor het doen van betalingen ten laste van dienstrekeningen of voor het opnemen van contant geld (via geldautomaten). Op grond van het bepaalde in de paragrafen 2.3. tot en met 2.5. van hoofdstuk III van de Beschikking Kasbeheer¹ dient er vanuit te worden gegaan dat het gebruik van dergelijke pasjes in principe niet is toegestaan. Ook hier geldt dat dit alleen in bijzondere gevallen met mijn instemming kan worden toegestaan².

1. De verwijzing dient thans gelezen te worden als een verwijzing naar Besluit kasbeheer, artikel 9, tweede lid.
2. Voor het gebruik van bankpassen voor het opnemen van contant geld zie thans ook Contant geldvoorziening voor kasbeheerders via de Postbank (Hafir A4.15).

Wel merk ik op dat de Postbank overweegt de zgn. contant-regeling, waarbij thans het gebruik van een giromaatpas niet noodzakelijk is, te vervangen door een regeling waarbij het gebruik van die pas wel verplicht wordt. Het is derhalve mogelijk dat ik op termijn mijn standpunt enigszins zal moeten aanpassen.

Tenslotte

Ik ben voornemens bovenstaande beleidslijn via een rondzendbrief aan mijn ambtgenoten uiteen te zetten. Bij de herziening van de Beschikking Kasbeheer zal die beleidslijn in die Beschikking worden verwerkt.

DE MINISTER VAN FINANCIEN,
W. Kok